

AFRIKA

Otázky na úvod:

- Jaký geometrický tvar připomíná Africký kontinent?
- Jak se jmenují nejzazší body Afriky (mysy)?
  - Nejsevernější – Bílý mys
  - Nejvýchodnější - Mys Hafún
  - Nejjižnější – Střelkový mys
  - Nejzápadnější – Zelený mys
- Jaké důležité rovnoběžky a poledníky prochází Afrikou?
  - Rovnoběžky – rovník, obratník raka, obratník kozoroha
  - Poledníky - nultý poledník
- Proč se Africe říká Černý kontinent?
- Jaká znáš zvířata žijící na území Afrického kontinentu?

HORIZONTALNÍ ČLENITOST

- Západní pobřeží
  - ATLANSKÝ OCEÁN
    - Gibraltarský průliv (odděluje Afriku od Evropy)
    - Kanárské o. = sopečný původ
    - Kapverdské o.
    - Guinejský záliv
  - Severní pobřeží
    - STŘEDOZEMNÍ MOŘE
      - Záliv Velká Syrta
      - Ústí Nilu
- Východní pobřeží
  - INDICKÝ OCEÁN
    - Mosambický průliv
    - Madagaskar
    - Maskarény – Mauricius
    - Komory
    - Seychely
    - Zanzibar
    - Sokotra
    - Somálský pol.
    - Adenský záliv
    - Báb al-Mandab
    - Rudé moře
    - Suezský průplav (odděluje Afriku od Asie)

VERTIKÁLNÍ ČLENITOST

Převládající povrch
HORY
VYSOČINY
POUŠTĚ A
POLOPOUŠTĚ

NÍŽINY
Pouze úzké pobřežní
Úzké pruhy okolo řek

VERTIKÁLNÍ ČLENITOST - POHOŘÍ

- Atlas
  - Vznik během Alpínsko-himalájského vrásnění
  - Nejvyšší hora: Džabal Tubkal (4 165 m n. m.)
- Etiopská vysočina
  - Sopečného původu
  - Nejvyšší hora: Ras Dašan (4 620 m n. m.)
- Východoafrická vysočina
  - Masív Kilimandžáro - nejvyšší vrchol Afriky - Uhuru (5 895 m n. m.)
  - Ruwenzory
- Dračí hory

VERTIKÁLNÍ ČLENITOST - POUŠTĚ

SAHARA
KALAHARI
NAMIB

VERTIKÁLNÍ ČLENITOST - SAHARA

- Sahara
  - Největší poušť světa
  - 5 000 km od východu na západ
  - 1 600 km od severu k jihu

HAMADA	Kamenitá poušť	84 %
ERG	Písečná poušť	2 %
REG (SERÍR)	Štěrkovitá poušť	14 %

VERTIKÁLNÍ ČLENITOST - SAHARA

- SAHEL – jižní okraj Sahary - desertifikace (rozšiřování pouště 2km/rok)
- Mladá poušť – v centru Sahary se našly kresby krokodýlů
- Severní Sahara
  - V minulosti mořské dno
  - Ropná ložiska

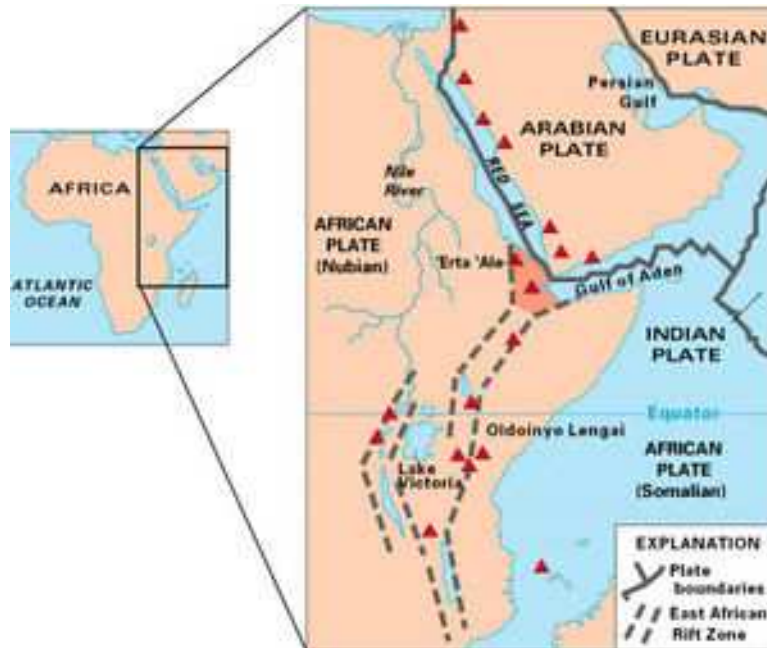

VERTIKÁLNÍ ČLENITOST - POUŠTĚ

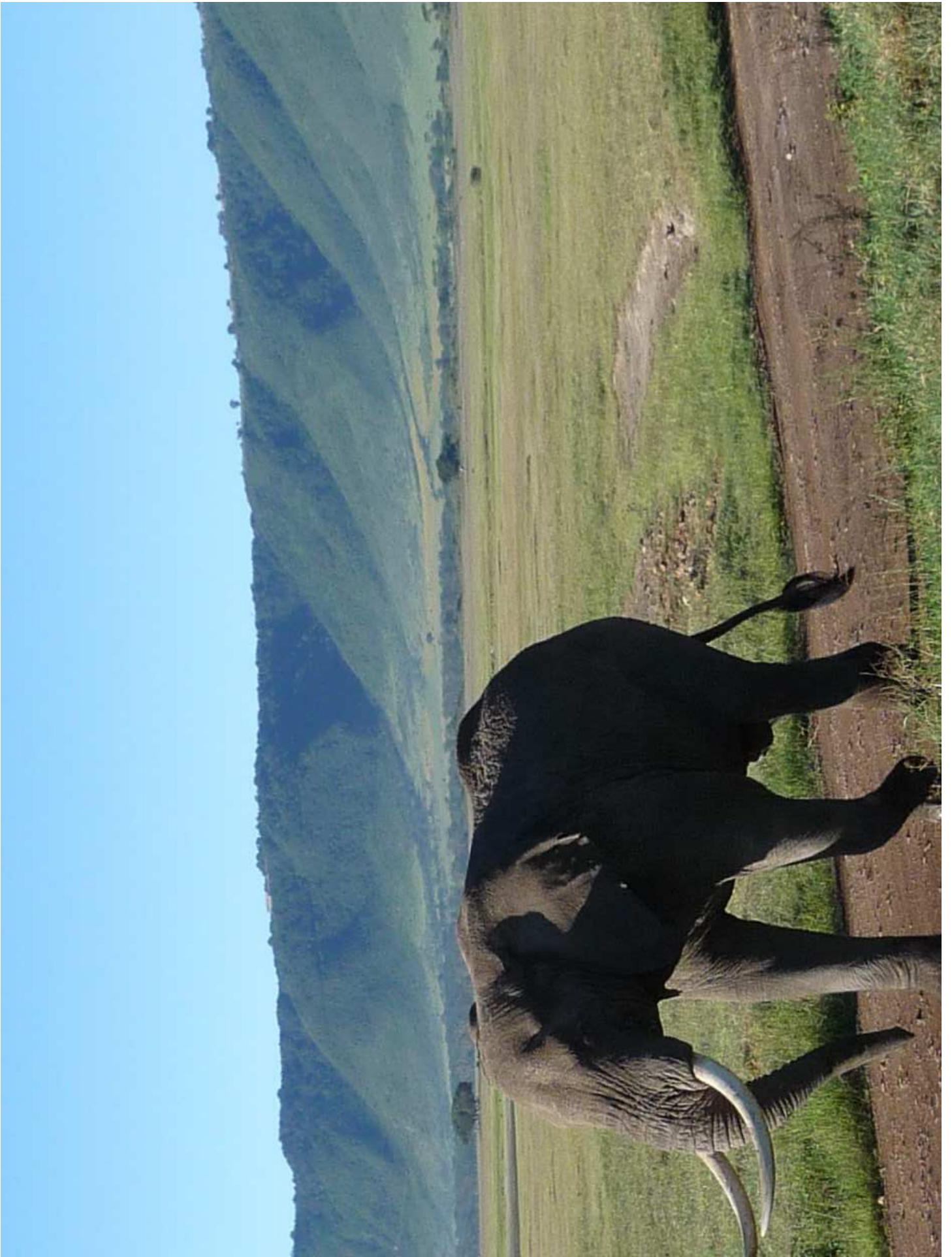
- POUŠŤ KALAHARY
  - Erg
  - Obývají jí Křováci
- POUŠŤ NAMIB
  - Nejstarší poušť na světě
  - Nejvyšší duny na světě (až 340 m)

VERTIKÁLNÍ ČLENITOST – VÝCHODOAFRICKÁ PŘÍKOPOVÁ PROPADLINA

- Tektonický původ
  - Zlom v Africké lytosferické desce
  - Směr driftu – k Indické lytosferické desce
- Vznik Velkých afrických jezer
- V savanách a na náhorních plošinách
  - Unikátní fauna a flóra
  - Množství národních parků
- Kráter Ngorongoro

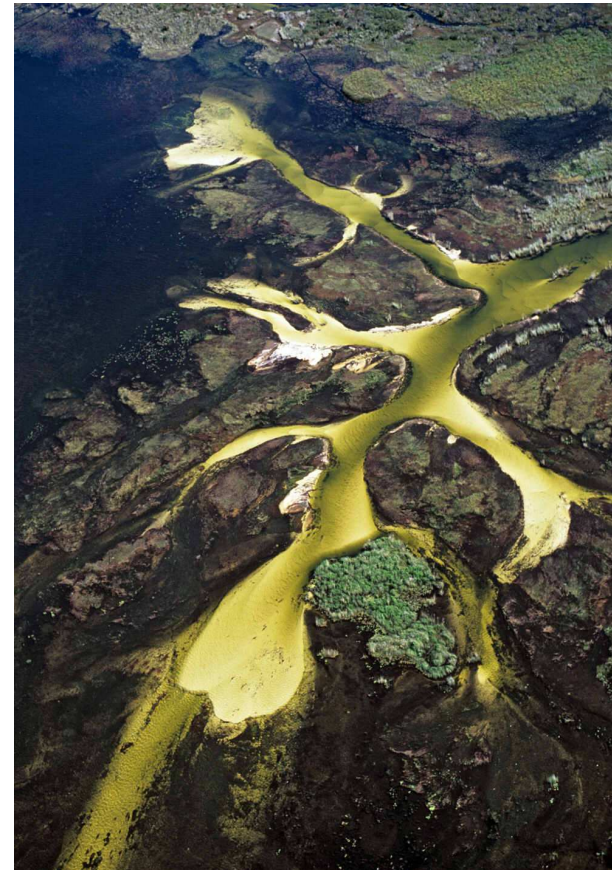
VERTIKÁLNÍ ČLENITOST – KONŽSKÁ PÁNEV

- Pánev podél řeky Kongo
- Rovníková oblast
- Druhý největší deštný prales na světě

VODSTVO – BEZODTOKÉ OBLASTI

- Sahara
  - Čadské jezero
  - Vádí – vyschlá říční koryta
- Vnitřní delta řeky Okavango
  - Řeka se větví a rozlévá do bažin
  - Národní park

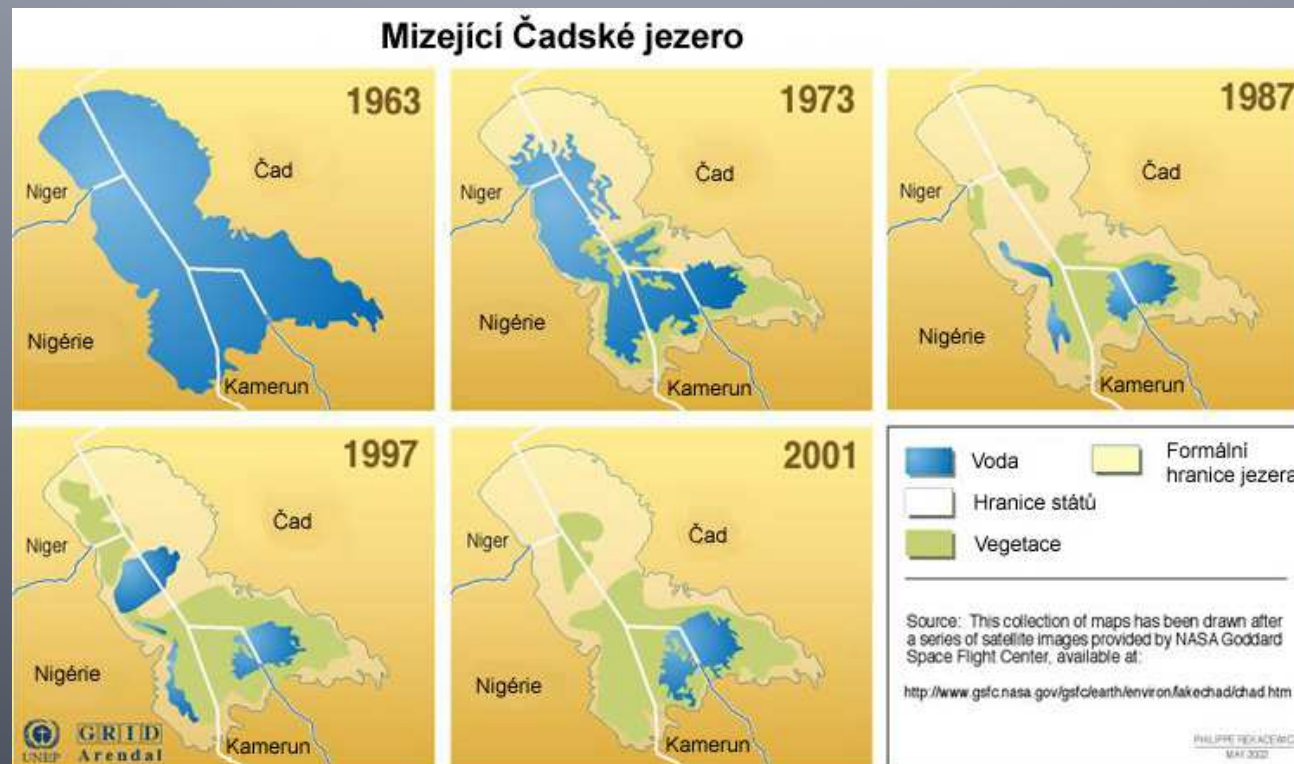

ČADSKÉ JEZERO

Hlavní zdroj vody a obživy pro okolní státy

Maximální hloubka kolísá mezi 2 a 11 m během roku

VODSTVO - ŘEKY

ÚMOŘÍ ATLANSKÉHO OCEÁNU:

- Černá a Bílá Volta
  - vodní nádrž Volta
- Niger
- Kongo (Zair)
  - Nejvodnatější (v oblasti rovníku)
  - Blízko ústí jsou přeje – znemožnění dopravy
- Orange

ÚMOŘÍ INDICKÉHO OCEÁNU:

- Tugela
  - Tugela falls = vodopády
- Limpopo
- Zambezi
  - Druhá nejvodnatější
  - Viktoriiny vodopády

VODSTVO - VODOPÁDY

**TUGELA FALLS
(TUGELA)**

**VIKTORÍNY VODOPÁDY
(ZAMBEZI)**

VODSTVO - ŘEKY

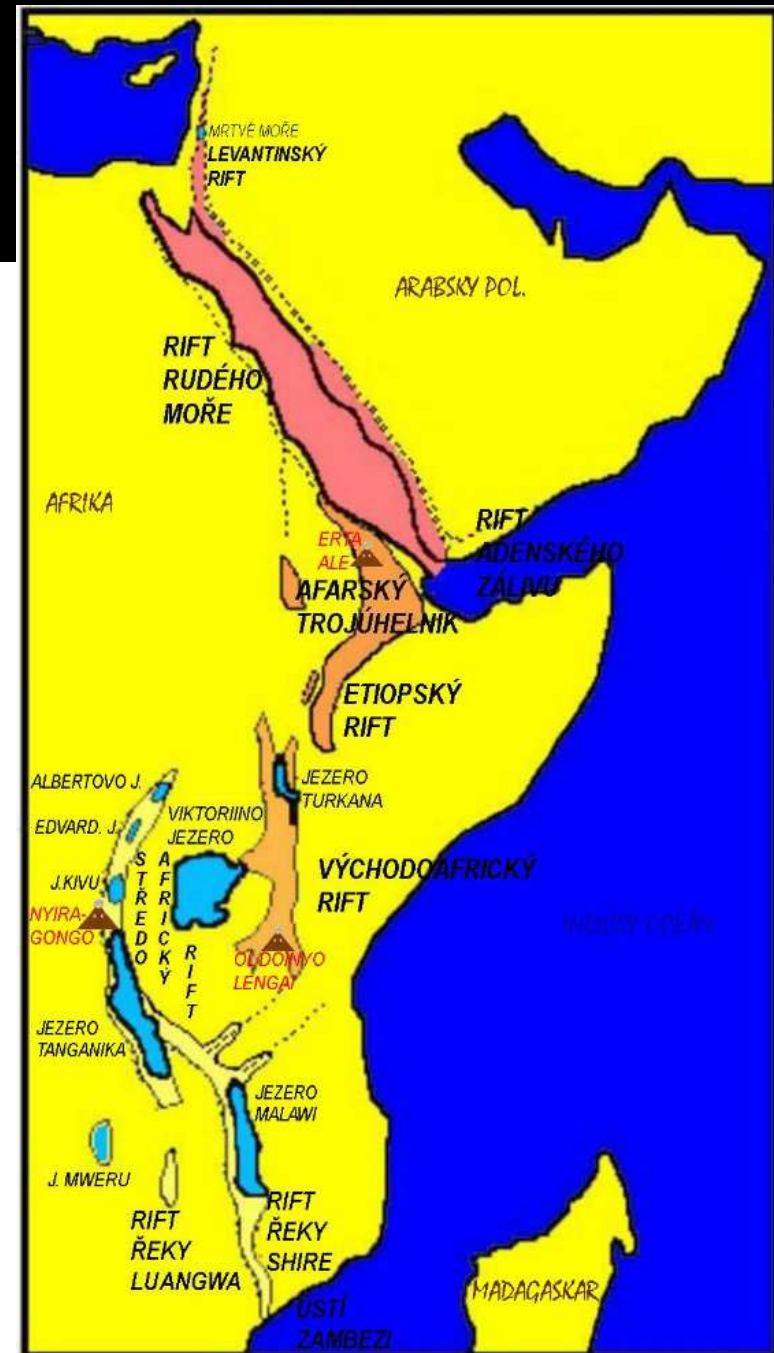
- ÚMOŘÍ
STŘEDOZEMNÍHO
MOŘE
  - Nil
    - Nejdelší řeka Afriky
    - Vzniká soutokem Bílého a Modrého Nilu
    - Dolní tok Nilu je nejhustěji zalidněnou oblastí Afriky
    - Asuánská vodní nádrž

VODSTVO - JEZERA

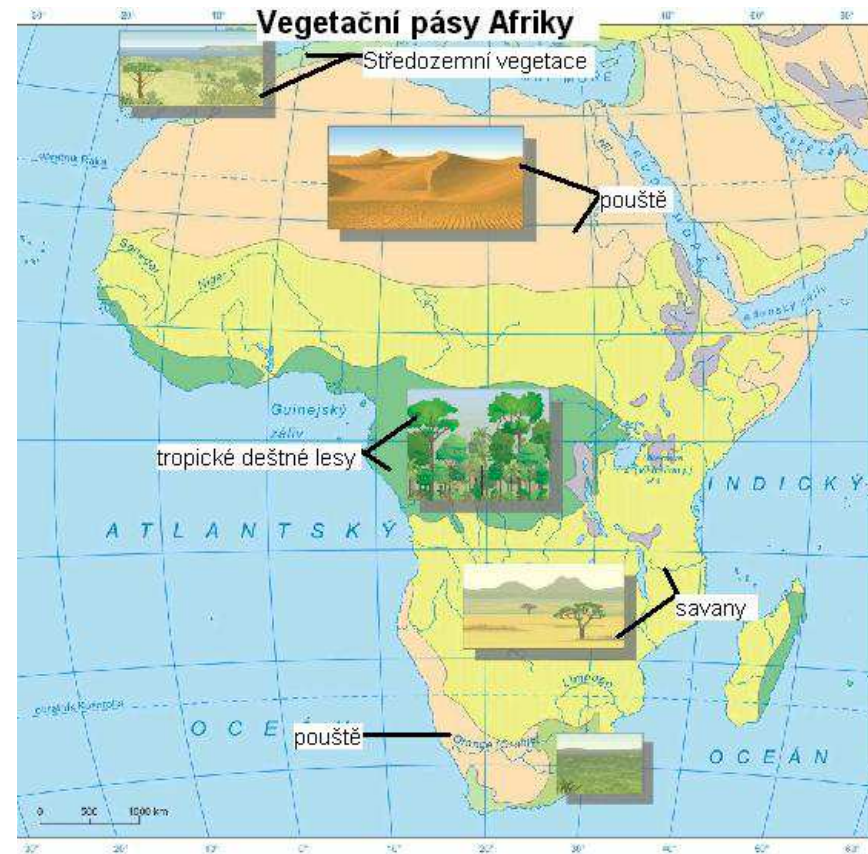
- VÝCHODOAFRICKÉ PŘÍKOPOVÉ PROPADLINY
  - Jezera tektonického původu
  - Malawi
  - Tanganika
    - nejhlubší a nejdelší
  - Ukerewe (Viktorino jezero)
    - největší
  - Albertovo jezero
  - Kyoga
  - Turkana (Rudolfovo jezero)
- ETIOPSKÁ VYSOČINA
  - Jezero TANA sopečného původu

PODNEBNÁ A VEGETAČNÍ PÁSMA

- Pobřeží Středozemního moře
  - Subtropický pás
  - Tvrdoleté lesy
- Od obratníku Raka na sever - Sahara
  - Subtropický pás
  - Pouště a polopouště
- Rovníková oblast – Konžská pánev a pobřeží Guinejského zálivu
  - Tropický klimatický pás
  - Tropický deštný prales
- Velká příkopová propadlina
  - Tropický vlhký klimatický pás
  - Savany
- Od obratníku Kozoroha na jih
  - Subtropický pás
  - Pouště a polopouště

V jakém vegetačním pásu žijí tato zvířata?

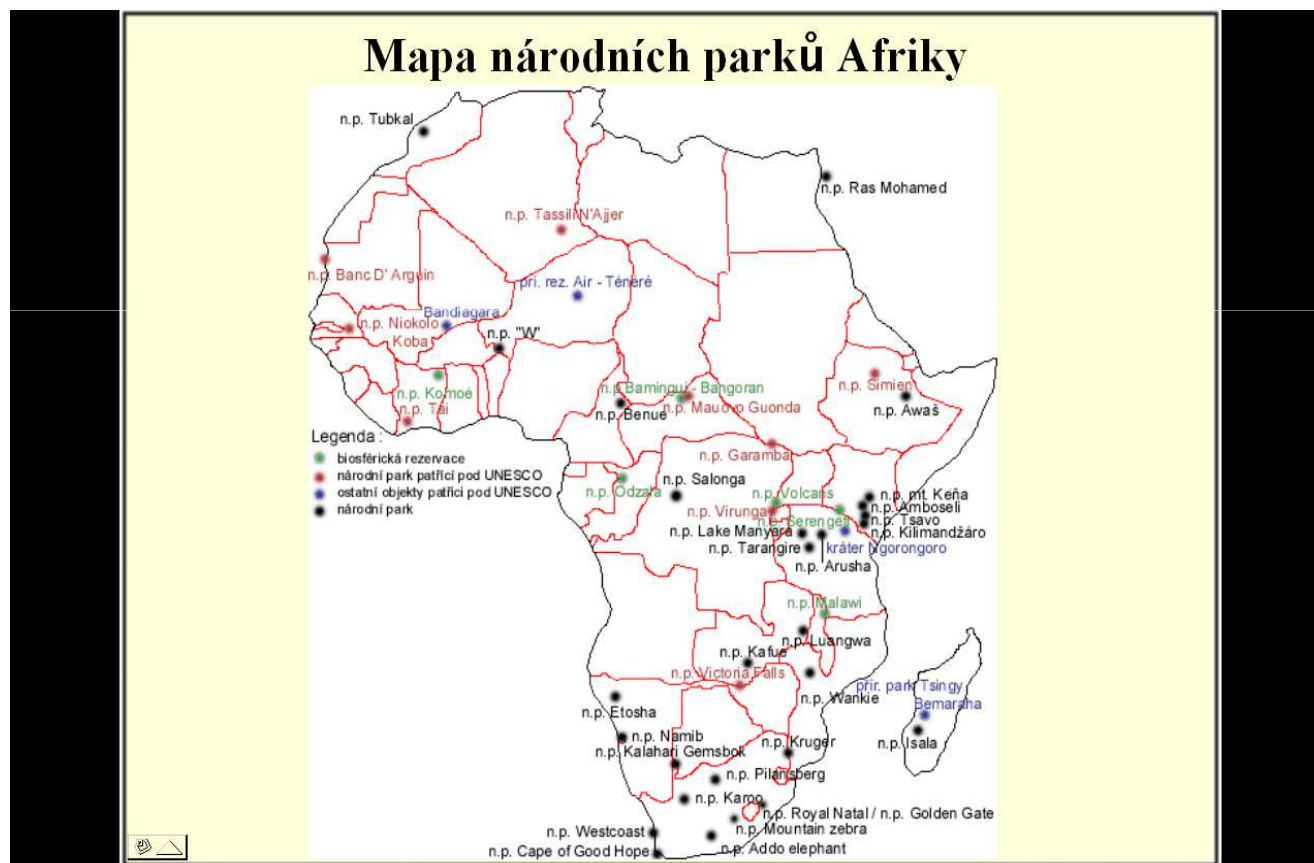

NÁRODNÍ PARKY AFRIKY

□ Východoafrická příkopová propadlina:

Serengeti
Amboseli
Tsawo
Kilimanžáro
Kráter
Ngorongoro

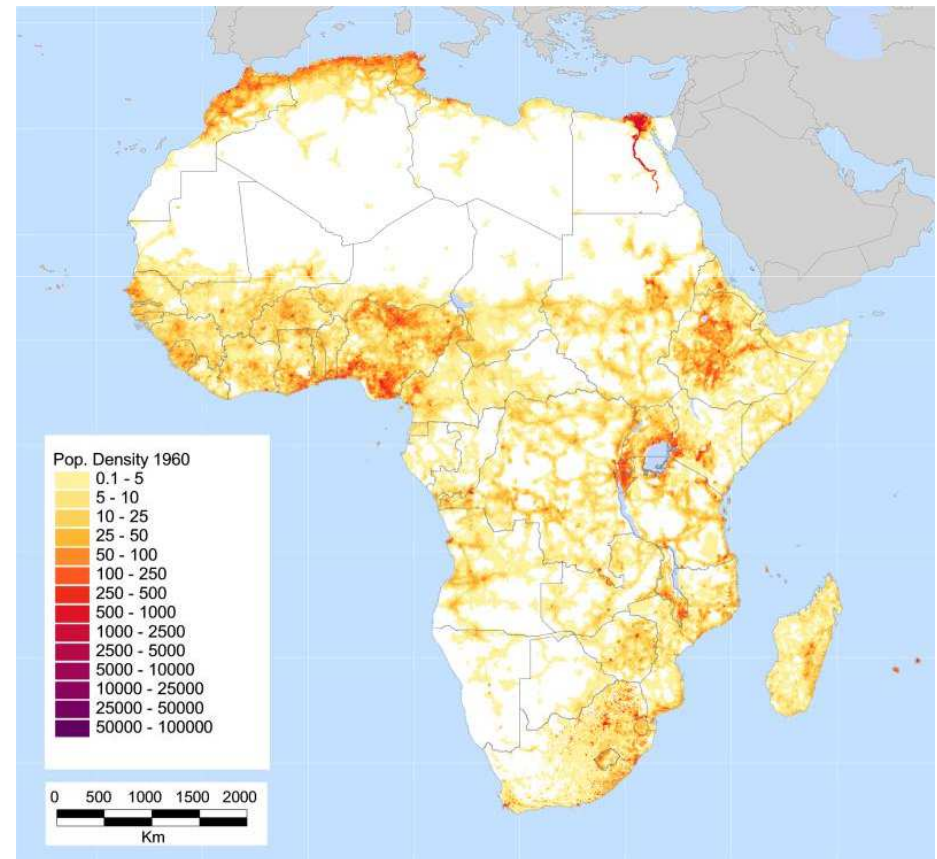
□ Jižní Afrika Bažiny Okawanga

OBYVATELSTVO

- Nerovnoměrné osídlení
  - Nejosídlenější:
    - Nigérie
    - delta Nilu
    - okolí Viktorína jezera a Tanganiky
    - pobřeží Guinejského zálivu
- Urči důvody nerovnoměrného osídlení...

ANTROPOGENNÍ TYPY

- Saharská Afrika
  - Europoidní rasa
    - Arabové
    - Berbeři
- Od rovníku cca po 20°sš
  - Negroidní rasa:
    - Súdanci
- Od rovníku na jih
  - Negroidní rasa:
    - Bantu
    - Pygmejové
  - Europoidní rasa:
    - Přistěhovalci z Nizozemí, Velké Británie a Indie (JAR)
  - Mongoloidní rasa:
    - Malgaši na Madagaskaru: malajsko-indonéský původ

ARABOVÉ

BERBERĚI

SÚDÁNSKÁ RASA

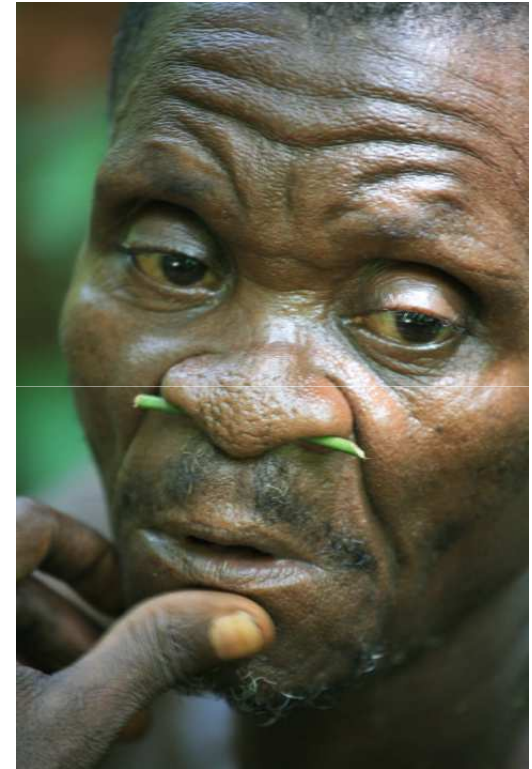

BANTU

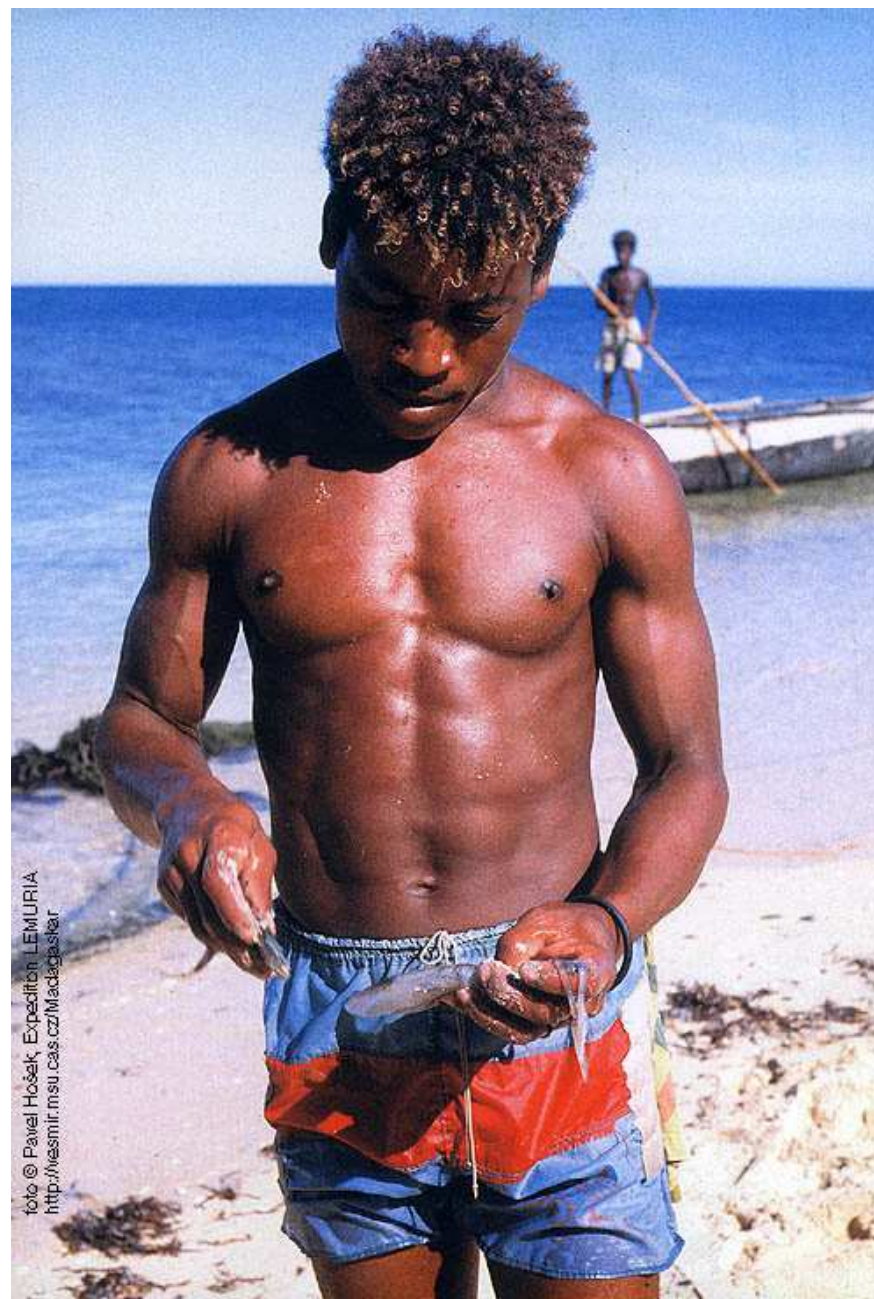

PYGMEJOVÉ

MALGAŠI

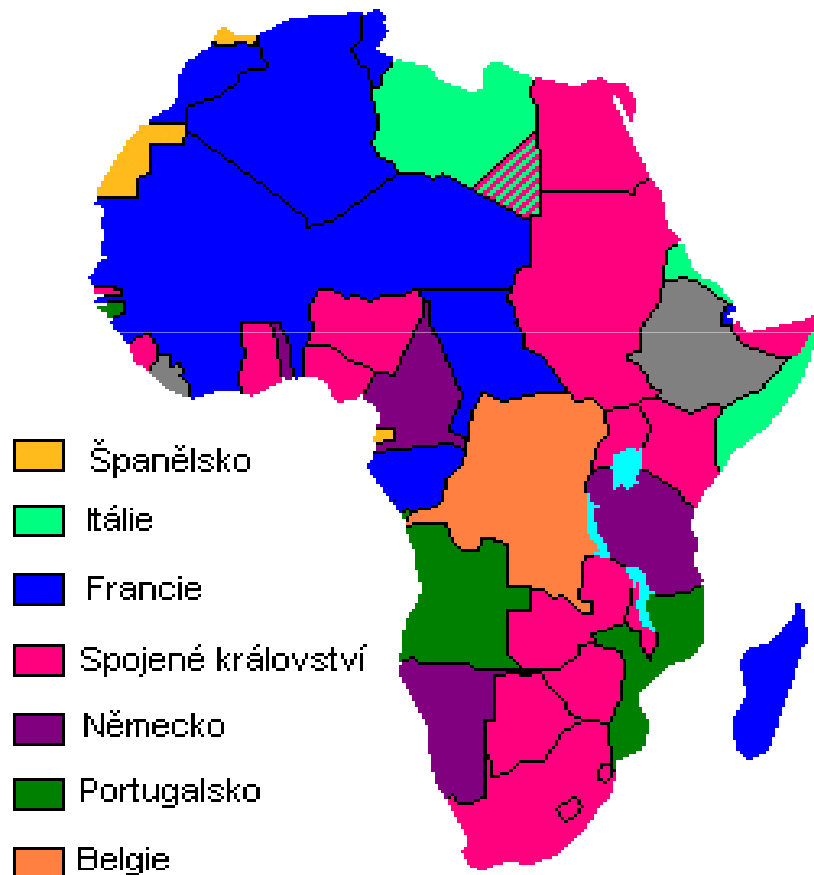

KOLONIZACE

- Předkolonizační doba
  - 6000 kmenových území
  - Animismus - uctívání přírodních sil, nadpřirozených bytostí či přízraků
- Koloniální doba
  - Od 16. století
  - Význam pro původní obyvatelé: politické a kulturní změny
    - Náboženství
    - Jazyk
  - Význam pro evropské mocnosti: nerostné bohatství, levná pracovní síla

Francie -Francouzština - Římští katolíci <i>Původní obyvatelstvo</i> -Arabština, berberština -Islám	Maroko
	Alžírsko
	Tunis
	Státy jižní Sahary
	Madagaskar
Velká Británie -Angličtina -Protestanti	Egypt
	Súdán
	Keňa
	Botswana
	JAR
	Nigérie
Portugalsko -Portugalština -Římští katolíci	Angola
	Mozambik
Belgie -Francouzština - Římští katolíci	Dem. r. Kongo

DEKOLONIZACE

- Nerespektování původních etnických hranic
  - Spojení nepřátelených kmenů
  - Občanské války
  - [Genocida ve Rwandě](#)
- Přechod z animismu na křesťanství
  - Dodnes misijní činnost
  - Nepokoje mezi islámskými státy severní Afriky a křesťanskými státy subsaharské Afriky
  - Masakr v Nairobi (r. 2013)
- Korupční a nedemokratické prostředí

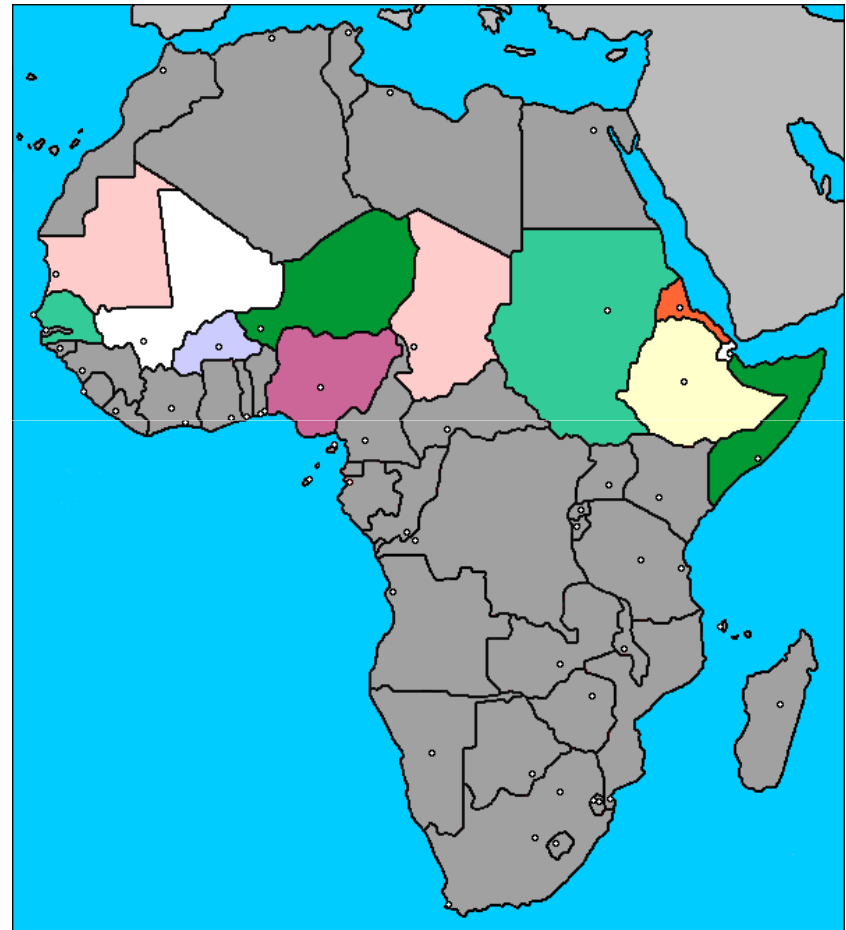
ISLÁMSKÁ AFRIKA

MAGHREB

SAHEL

MAGHREB

- Pobřeží Středozemního moře
- Ekonomicky nejvýznamnější region
- Cestovní ruch, zemní plyn a ropa
- Státy v OPECu:
  - Alžírsko
  - Libye
- Státy s rozvinutým cestovním ruchem:
  - Maroko
  - Egypt (terorismus)
  - Tunis (tolerantní islám)

MAGHREB

– STÁTY A HLAVNÍ MĚSTA

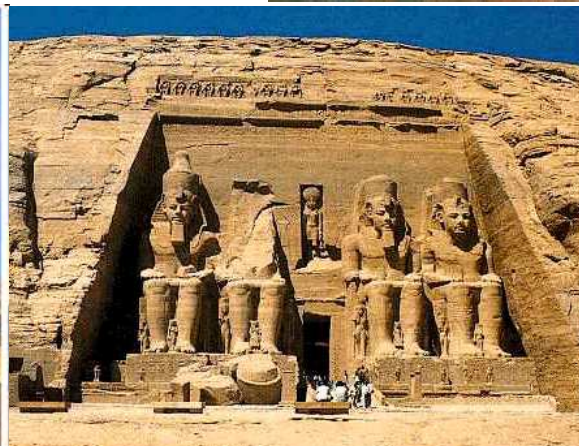

Maroko	Rabat
Alžírsko	Alžír
Tunisko	Tunis
Libye	Tripolis
Západní Sahara	<i>El Aiún</i>
Mauritánie	<i>Nauakchott</i>

TURISTICKÉ ATRAKTIVITY

■ Egypt

- Gíza – pyramidy
- Údolí králů – hrobky
- Karnak – chrám
- Memnónovy kolosy
- Abu Simbel

TURISTICKÉ ATRAKTIVITY

- Maroko
  - Casablanca – mešita Hasana II.
  - Marakéš – súky – trhy s koberci, textiliemi, šperky...
- Alžírsko
  - Tin Bider – kráter po dopadu meteoritu
- Tunisko
  - Kartágo

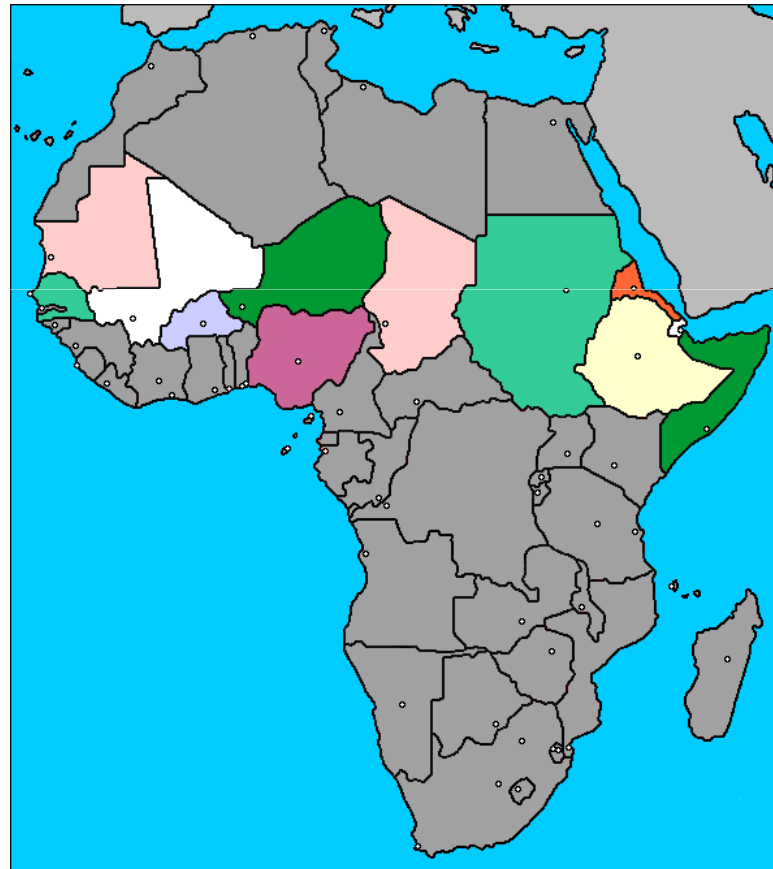

SAHEL

- Země na jižním okraji Sahary
- Desertifikace – rozšiřování pouště
- Velká rozloha
- Chudoba, hladomor, občanské války

POLITICKÁ GEOGRAFIE

Senegal	Dakar
Súdán	Chartúm
Etiopie	Adis Abeba
Somálsko	Mogadisho
Nigérie	Lagos

NIGÉRIE

- Nejlidnatější africký stát
- Federativní republika (36 spolkových států)
- NÁBOŽENSKÉ KONFLIKTY
  - Složitá etnická a kulturní mozaika
  - Na severu – muslimská komunita (uzákoněné trestní právo Šaría)
  - Na jihu – křesťanská komunita
- EKONOMICKÉ KONFLIKTY
  - Přerozdělování finančních zdrojů z těžby ropy a zemního plynu
  - Ložiska se nachází převážně na jihu a finance jsou přerozdělovány i do severních federací
- Kriminalita, korupce
- Řešení problémů
  - Demokratizace
  - Zvyšování vzdělanosti
  - Prosazování práv žen a menšin
  - Prosazování náboženských svobod a vzájemné tolerance

SUBSAHARSKÁ AFRIKA

SPECIFIKA OBYVATELSTVA

- Vysoká natalita (na jednu ženu cca 5 dětí)
- Vysoká mortalita (střední délka života 52 let)
- Nízká zdravotní péče
- Vysoká kojenecká úmrtnost
- Rychlá urbanizace
  - Lidé se stěhují za lepšími životními podmínkami
  - Vznik rozsáhlých chudinských čtvrtí = slumy

BOTSWANA

- Bývalá britská kolonie
- Jeden z nejbohatších států Afriky
  - Velké nerostné bohatství
    - Barevné kovy, diamanty, zlato
    - Většina surovin je exportována do JAR
  - Turistický potenciál
    - Delta řeky Okavango
  - Demokratické poměry
  - Poměrně vzdělaná populace (20% analfabetů)
- Největší koncentrace obyvatel:
  - Na východě – Gaborone, Francistown
- AIDS
  - Nejvyšší podíl nemocných AIDS na světě (především do 25 let = každý druhý)
  - V některých lokalitách vymírají celé vesnice

JIHOAFRICKÁ REPUBLIKA

- Území kolonizovali: Nizozemci, Němci, Francouzi a jako poslední Britové
- Strategické místo na dopravní trase mezi Evropou a Indií
- Afrikánci (dříve Búrové) – původní holandští osadníci
- BÚRSKÉ VÁLKY
  - Afrikánci se domáhali svých práv
  - VELKÝ TREK – přesun Búrů do vnitrozemí – zakládali nové osady a republiky – zabrali loviště a pastviny původních kmenů (Křováků, Hotentotů, Zulů) = vyvražďování, sílení pocitu nadřazování bílých nad černými
  - BANTUSTANY – po II. sv. válce byly zřizovány zvláštní oblasti s nejméně příhodnými podmínkami pro život černošského obyvatelstva
- APARTEID
  - Separace ras – černé, bílé, míšenců a Asiatů
  - 90. léta – mezinárodní tlak na zrušení Apartheidu
  - Do čela státu se dostal NELSON MANDELA
  - Dopady dnes:
    - Téměř neexistují smíšená manželství
    - Obrácená diskriminace – nebezpečné prostředí pro život europoidních obyvatel (vysoká kriminalita)
    - Emigrace bělochů

JIHOAFRICKÁ REPUBLIKA

- Dnešní struktura obyvatel:
  - 76% ekvatoriální – Zulové, Hotentóti
  - 10% potomci Evropanů – Afrikáni a Angličani
  - 6% Indové a Pákistánci
  - 8% míšenci
- Náboženská struktura:
  - Protestanti a animisté
- 55% obyvatel žije ve městech
  - Část v předměstích – legální – vláda dodává vodu a elektřinu
  - Část v ilegálních slumech = TOWNSHIP – obydlí z levných materiálů (bez vody, kanalizace a elektřiny)
- 50% negramotnost
- AIDS

JIHOAFRICKÁ REPUBLIKA

- I. sektor
  - bavlna, vlna, víno, skopové, pštrosí maso a vejce
- Těžba
  - železné rudy, zlata, platiny, chromu, manganu, diamantů, uhlí
- 20. století: ropná krize = pokles hosp. významu průmyslových měst Johannesburg a Pretória a posílení významu cestovního ruchu v přístavních městech Kapské město a Durban:
  - Kapské město: mys Dobré naděje, Stolová hora, botanická zahrada, kolonie tučňáků, lvounů a tuleňů
  - Durban: písčité pláže teplého Indického oceánu

